

alpo manninen

pentti

romaani

pentti

alpo manninen

pentti

Kustantaja:

Books on Demand BmbH

Helsinki, Suomi

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

Kustantaja: Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi

www.bod.fi

Kannen kuvat: Alpo Manninen

© 2018 Alpo Manninen

ISBN 978-952-800-101-0

Esipuhe

Olen julkaissut kirjoituksiani vuodesta 2007 alkaen. Kaksi ensimmäistä kirjaani olivat terapiakirjoja, joilla koetin lääkittää itseäni uskomaan tulevaisuuteen.

Suunta oli oikea, mutta tervehtyminen oli hidasta, ja vasta muutama vuosi sitten saatoin todeta itseni terveeksi pärjäämään ilman kemian antamaa tunteiden tasapaksuistamista.

Kirjoittaminen on ollut yksi tärkeä, ehkä jopa tärkein, kanava päästä itseni herraksi. Edellinen julkaisuni oli romaani ”mustapukuinen” vuonna 2015, ja tunsin nyt sisäistä tarvetta saada uudempia tarinoita paperille. Tällä kertaa päätökseni romaanin kirjoittamisesta tapahtui niin nopeasti, että en yksinkertaisesti ehtinyt luoda uutta romaania mielikuviini täydellisesti. Olin kyllä mielessäni miettinyt asioita, joita uudessa romaanissani halusin käsitellä. Tuloksena on tajunnanvirran synnyttämä tarina ”pentistä”. Myös tuleva merkkipäiväni lähestyminen kesäkuun seitsemästoista siivitti kirjoittamista.

Kirjoitin päivittäin muutaman tunnin. Istuin koneen ääreen ja aloin kirjoittaa tarinaa siitä, mihin se oli edellisellä kerralla jäänyt. Toki hiljaisina öinä valvoessani prosessi pyöri päässäni, ja jatko tuntui aina helpolta.

Sanoisin, että ensimmäisen version synnyttäminen oli koko kirjailijaurani helpoin.

Olen sijoittanut tarinan tapahtumat paikkoihin, joissa olen joskus asunut. Ainoastaan opiskelupaikkakuntani Turku ei sopinut tähän tarinaan mukaan. Ajallisesti olen sijoittanut tarinan 1990-luvun loppupuolelle saadakseni erityisesti Hyrylän mukaan tarinaan. Päätapaukset olen sijoittanut Mäntsälään ja Suomussalmelle, joista jälkimmäinen on synnyinpaikkani. Mäntsälässä olen asunut vasta vähän yli kymmenen vuotta, mutta se on muodostunut minulle ja kirjalliseni työlleni hyvin merkitykselliseksi paikaksi. Kaikki julkaisuni olen kirjoittanut täällä.

Toivottavasti lukijat uskaltavat ottaa tuotokseni käsiinsä ja tutustua konstailemattomaan tarinan kerrontaan.

Mäntsälässä 17.6.2018

Alpo Manninen

Pentti Kontunen ajaa David Brownin kalustovajan eteen ja sammuttaa säksättävän koneen. Äiti on tullut portaille ja kun kone sammuu ja kuulosuojaimet ovat poissa korvilta, äiti huutaa kailottaa pihan yli:

- Tule Pentti sisälle kahville ja on meillä sinulle asiaakin!

Pentti vähän ihmettelee, koska normaalisti hän ei ole saanut noin komeaa kutsua aamupäiväkahville, tuhahtaa jotakin itsekseen ja lähtee kävelemään taloa kohti kahdeksantoistavuotiaan sukkelalla askeleella.

Hän potkaisee kumiteräsaappaansa eteisessä jaloistaan ja jatkaa suoraan keittiöön. Isä jo istuukin kahvikuppinsa kanssa normaalilla paikallaan pöydän päässä. Koko keittiö on savusta sininen.

- Perkelettäkö sä täällä sisällä käryytät, koko huusholli on sinisenä savusta, tuskin takaseinää näkyy, lointeleee Pentti normaaliin tapaansa.

Pentillä ja hänen isällään on aina ollut tupakka sanasodan aiheena ja joskus myös isän ajoittain liiallinen viinan juonti.

- Tässä on tehty niin kovia päätöksiä, että paperossia on palanut vähän enemmän. Enkä kyllä tupakanpolttoa aio lopettaa, ennemmin lopetan vaikka syömisen, isä vastaa syytöksiin.
- Me olemme mamman kanssa päättäneet pistää pellot pakettiin ja kantturat autoon. Lähdemme

Ruotsiin. Velipoikani on meille jo hommannut sinne työpaikat ja asunnonkin, isä jatkaa.

- Vitut, mä en ainakaan minnekään lähde, mulla-
han on armeijaan meno talvella, Pentti ottaa
kantaa isänsä ehdotukseen.
- Älä Pentti puhu noin rumia, äiti voivottelee!
- Ei oo tarviskaan lähteä, talo jää sinulle ja pelto-
jen vuokralla saat pidettyä mökin lämpöisenä.
- Pellotkii oot vuokrannut, minulta kysymättä!
- Nykyään ei kaheksantoista hehtaarin viljelyksillä
leipää hankita. Meillä on mamman kanssa vielä
melkein kaksikymmentä vuotta työelämää, jo-
ten hankimme Ruotsista kunnon eläkkeen van-
huusvuosille.
- Miten sä äiti oot tuollaiseen suostunut, luovutat
omat perintömaasi vieraiden käsiin. Mitä te
ootte täällä suvullanne tätä paikkaa hoidelleet?
Sata vuotta ainakin!
- Onhan tämä sääli, mutta rahaa ei yksinkertai-
sesti näin pienellä viljelyksellä saada. Koneita ei
pystytä ostamaan ja vieraille joutuu maksamaan
paljon työstä, jos ylipäänsä ehtivät meille työtä
tekemään, äiti vaikertelee.
- Oisitte etsineet täältä muita töitä! Miksi pitää
lähteä maahanmuuttajiksi?

- Koetimme sitäkin, mutta kun meillä ei ole varsinaista ammattikoulutusta, niin emme kelvaneet täkäläisille työnantajille. Ruotsissa arvostetaan muutenkin ansaittua ammattitaitoa, varsinkin maatoissa hankittuja taitoja kuulutaan arvostettavan. Meillekin luvattiin työpaikat heti, vaikka eivät ole meitä edes nähneet, isä kehuu.
- Ettehän te ossaa edes ruotsia?
- Siellä on paljon suomalaisia ja kyllä muitakin, mutta erityisesti suomalaiset ovat kuulemma arvostettuja ja heitä on työnjohdossakin paljon, joten kieli ei ole ongelma. Näin veljeni kertoi. Ja eiköhän sitä opi, jos vaan malttaa kuunnella ja osallistua.
- Sinä kait se kyllä opit, kun olet suunapäänä joka paikassa, mutta minulle se voipi olla lohkaise-maton pala.
- Mä jouduin ruotsiakin monta vuotta opiskelemaan, mutta osaisinko edes kahvikupposta baa-rista tilata ruotsiksi. Ei se minun päähäni uponnut, kun ei kiinnostanut. Milloin te sitten lähdette?
- Ruotsin kesälomien jälkeen. Elokuun alussa oisi tarkoitus lähteä. Velipoika palaa tätä kautta lomiltaan ja ottaa meidät kyytiin. Tuo auto jää tänne sinun käyttöön.

- Pitäisiköhän minun yrittää aikaistaa inttiin lähtöäni? Pääsisin jo talvella pois, mutta viimeistään keväällä homma olisi ohi, Pentti pohtii ja lähtee ulos hermojaan rauhoittelemaan.

Hän jää istumaan mietteissään portaille, kun huomaa, että isä tulee istumaan viereen.

- Kyllä siinä lähtöpäätöksessä oli vähän muutakin kuin eläkkeen tienaaminen. Joku EU:n virasto halusi tietää aikoinaan kaikki viljelyspalstamme, mitä niillä viljellään ja sen semmosta. Minä vähän askelilla mittailin sarkoja ja ilmoittelin sitten alat eteenpäin. Nyt talvella sain ukaasin, että alueet ja viljely on ilmoitettava paljon tarkemmin, olikohan aarin tarkkuudella. Aikataulu oli tietenkin tiukka, piti ilmoitella vuoden vaihteen mennessä. Sanktioksi oli määrätty parikymmentä tonnia. No minä kahlasin mittanauhalla kanssa ja sain alat selville. Olihan niissä alkuperäisiin melkoinen ero, joten lähetin paperit täkäläiseen virastoon hoidettavaksi eteenpäin. Lupasivat pistää jonkun asiamiehen asialle. Helmikuussa tuli tieto, että sakko tulee maksettavaksi, kun papereita ei oltu toimitettukaan määrääjassa perille. Eihän meillä ole tuommosia summia, joten rupesin tutkimaan, missä mättää. Kävi ilmi, että asiamies oli kärynnyt ratista ja

siinä oli sitten unohtunut meidänkin paperit hoi-
tamatta. Minä tein heti valituksen oikeusasias-
miehelle vai kukahan se lie ollut. Sieltä ilmoitet-
tiin, että asiamies on saanut potkut tekemäni
valituksen johdosta. Mutta eipä meidän mak-
suja poistettu.

- Vai että pakoon te lähdettekkin. Mitä se Kianto kirjoittikaan, että raukat vain menkööt merten taa. No ei vaineskaan, mutta melkoinen polemiikki jonkun aarin vuoksi.
- Älähän piruile yhtään, sellaseksi se on nykyään mennyt.

Jos tulee virallisia kirjeitä, niin pistä ne takaisin lähettäjäälle, että osoite tuntematon, eivät ne kait sinulta rupea mitään maksuja perimään, kun me olemme maatkin vuokranneet.

- Tämähän se selvittikin melko hyvin yhtä äkkiä tulleen ulkomaankaipuunne.
- Äitikään ei tiedä näitä kuvioita, en ole ilennyt hänelle kertoa. Aion sen joka tapauksessa joskus kertoa, mutta en ihan vielä. Älä sinäkään äitiä tällä hermostuta.
- Mitäpä tämä minulle enää kuuluu.

Heti keskustelujen jälkeen perheen päivittäisessä työssä alkaa näkyä varustautuminen Ruotsiin lähtöön.

Peltojen vuokraaja, eli lähin naapuri Rantanen, ilmestyy tekemään vuokramailleen kevättöitä, navetta tyhjenee. Viisi lehmää menee vielä tuotantoon läheiselle karjatilalle, mutta kaksi vanhinta noudetaan teurastamoon. Marja-äidillä kostuvat silmät ja ne on pyyhkäistävä kuiviksi esiliinan helmaan, eläimiin yksinkertaisesti kiintyy. Uusi aika on vääjäämättä saapunut Sälinkään entisen torpan pihapiiriin. Perinteiset askareet ovat poissa ja tilalla on oikeastaan vain paikkojen siivoamista. Navetan ja karjakeittiön Marja pesee lattia kattoon ja Pentti tyhjentää ladon loppuista heinistä, jotta paikasta ei tulisi hiirille liian hyvää paikkaa lisääntyä. Latoon kerätään tilan koko työkonearsenaalikaton alle suojaan. Eihän koneita paljon ole, mutta maanmuokkaukuskalustoa, niittokone ja AIV-kone sekä peräkärri traktorin lisäksi. Muut työt tilalla on jouduttu teettämään vieraila.

Kun koneet ovat paikoillaan, Pentti käy vielä jokaisen läpi, rasvailee ja maalailee ruostuneet osat. Lopulta mies on tyytyväinen, sillä kaikki työkoneet ja välineet näyttävät melkein uusilta. Erityistä huolenpitoa saa perhettä pitkään palvelut David Brown.

Pentti saa aikaistettua varusmiespalvelukseen menemistä ja poistuu kesällä Hyrylään miesten kouluun. Pientilan poikana Pentti olisi halunnut palvelukselta hieman enemmän vipinää, mutta alokasajan jälkeen hän pääsee onnekseen koneiden pariin. Saa ajella mitä erikoisimmilla laitteilla. Pääosassa ovat tietenkin ihan normiautot, maastoautot ja erilaiset miehistönkulkutukseen käytettävät ajoneuvot. Ilmatorjuntapanssarit ja viestiajoneuvot ovat hieman tavallisuudesta poikkeavia. Pentillä oli jo valmiiksi kuorma-auton ajamiseen oikeuttava kortti, joten autokouluun hänen ei tarvitse mennä. Hän pääsee tutustumaan ajokkeihin paljon enemmän kuin henkilöautokortilliset.

Samaan tupaan sijoitetuista erityisesti Vuorinen, Ijäs ja Hattula sopivat Pentin kanssa ajattelumaailmaltaan yhteen ja he alkavat viettää kaikki vapaa-aikansa yhdessä. Vuorinen kertoo olevansa paikkakunnan poika, asuu ihan Hyrylän keskustassa äitinsä kanssa, isä on joku virkamies eikä asu perheensä kanssa. Ijäs on Helsingistä, heillä on iso perhe koossa ja pitävät kortteeria Myllypurossa. Ijäksellä on viisi nuorempaa sisarusta.

Hattula tulee varusmiespalvelukseen Järvenpäästä ja on ainoa lapsi, kuten Penttikin.

Elokuun alussa Pentin on jätettävä jäähyväiset vanhemmilleen, joiden maastamuuton aika tulee. Pentti on lomalla kotonaan, kun isän veli tulee pihaan isolla seitsemän hengen Nissanillaan. Autossa on jo neljä henkeä, joten lapset sijoitetaan takimmaiselle penkille ja Marja ja Seppo pääsevät istumaan normaalikokoisille penkeille. Auton peräosa on jo täynnä, joten Marjan ja Sepon tavarat on sijoitettava katolla olevaan tavaraboksiin. Sepon veli on jo etukäteen varoittanut, että tavaraa ei mahdu paljon mukaan. Oikeastaan kasseissa on vain vaatteita. Aika vähin eväin Marja ja Seppo maasta joutuvat lähtemään. Perillä on sitten hankittava huonekaluista ja astioista alkaen kaikki elämiseen tarvittava. Elämä on ikään kuin aloitettava aivan alusta.

Pentti katselee auton poistumista pihasta, ja haikeus valtaa nuoren miehen mielen. Toisaalta: nythän hän on tilan isäntä ilman työvelvollisuuksia. Kunhan hoitaa öljytilauksen säiliöön, niin talo pysyy asumislämpötilassa. Isä on aikoinaan uuden navetan rakennuttamisen yhteydessä tehnyt navetan toiseen päähän teknisen tilan, jossa on keskuslämmityskattila. Lämpöä pystytään kehittämään kolmen tuhannen litran vesisäiliöön joko puuta tai öljyä polttamalla. Pari vuotta aiemmin isä on asentanut navetan katolle melkoisen

lämmönkerääjän, jolla aurinkokeleillä saadaan mukavasti lisälämpöä säiliön veteen.

Pannuhuoneen vieressä on parinkymmenen neliön huone, joka aiemmin on toiminut halkosuojana. Nyt se on lämpöeristetty ja ihan asuttavassa kunnossa.

Auton hävittyä näköpiiristä Pentti silmäilee ympäristöä. Paikka on todella nätti, metsäinen kukkula peltojen keskellä. Syksyisin ennen viljojen korjausta talo on kuin hiljaa vellovan meren keskellä. Pentin mieleen syöksähtää erilaisia mielikuvia ilta-auringon värjäämästä kullankeltaisesta viljamerestä, mutta hän koettaa ravistella mielenliikutuksen pois. Nyt on näin ja näillä mennään eteenpäin! Varusmiespalveluksesta on vielä suurin osa edessä, joten tämä kotitila toimii Pentin kortteerina vain lomien aikana. Nyt hän saa isänsä Venton käyttöönsä, joten hän voi käydä kotonaan helposti ihan iltalomillakin katsomassa, että kaikki on kunnossa.

Samassa hän muistaa, että pihatien puomiin on etsittävä lukko, jotta vieraat eivät pääse ainakaan ajoneuvolla pihalle tekemään pahojaan. Loma loppuu huomenna, joten Pentti jää viettämään iltaansa ensimmäisen kerran elämässään aivan yksin. Oikeastaan tilanne tuntuu ihan kivalta.

Aika kuluu nopeasti. Pentin saatua auton varuskuntaan, alkavat tupakaverit inkua kyytiä iltalomilla milloin minnekin. Pentti ei ole kovin mielissään, mutta kun saa bensarahat kouraan, niin iltalomat alkavat kuulua pääasiassa Hyken, Jäken tai Keravan kaduilla tyttöjä etsien ja katsellen. Vaikka Vento on täynnä nuoria ja salskeita miehiä, ei flaksi käy, ja yhä uudelleen porukka joutuu palailemaan varuskuntaan pettyneenä.

Syyskuun lopulla porukka on jälleen lähdössä iltikselle. Joku kavereista ehdottaa, että haetaan lasti keskikaljaa paikallisesta marketista. Niinpä muut kuin Pentti käyvät pussilliset mölyjuomaa. Ensimmäiset tölkit poksahtavat auki heti, mutta kuitenkin käy niin, että suurin osa lastista jää juomatta. Jollakin välähtää, että mennään urheilukeskuksen kautta varuskunnan puolelle ja kätketään oluet varmaan piiloon. Pentti ajaa vastenmielisesti urheilukeskukseen urheilukentän parkkipaikalle. Toisaalta on ihan hyvä, että kaljat eivät jää hänen autoonsa.

Kenttä on aivan tyhjä, kuten yleensäkin. Paikkakunnalla liikkuuakin legenda, että kylällä on urheilukenttä, mutta siellä ei saa liikkua. Tällä kertaa sanonta siis pitää paikkansa, ja kun ampumahiihtostadionillakaan ei ole ketään, kolme sotilasta viilettää pussien kanssa kohti varuskunnan aita ja sen aukkoa.

Romaani "pentti" kertoo nuorukaisen Pentti Kontusen elämästä ja kasvukivuista mieheksi 1990-luvun Suomessa.

Pentin vanhemmat päättävät lähteä Mäntsälästä Ruotsiin keräämään itselleen vanhuuden turvaksi suurempaa eläkettä. He vuokraavat pellot naapurilleen ja jättävät Pentin kotimieheksi.

Pentti menee ennen vahempiensa lähtöä vapaaehtoisena suorittamaan varusmiespalvelustaan Hyrylän varuskuntaan. Armeijan aikana Pentti saa ensimmäiset kaljaryyppynsä ja kalja alkaa hallita hänen elämänsä.

Onneksi naapurin Jenni on lähellä, kun Pentti tarvitsee apua, mutta eivät-pä asiat suju aina kuin elokuvissa.

9 789528 001010

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi